HET TOEKOMSTIG LEVEN.

HALFMAANDELIJKSCH TIJDSCHRIFT

GEWIJD AAN DE

studie der proefondervindelijke zielkunde en bovenaardsche verschijnselen.

Bureau der Redactie: **Kruisdwarsstraat 4.**

„ „ Administratie: **Moreelselaan 2.**

Uw Richting is mij wel — mits zij naar boven streeft
En — schoon de mijne niet, mij wat te denken geeft.
P. A. DE GENESTET.

I^e Jaargang. | **UTRECHT, 1 Januari 1897.** | **No. 1.**

Dit Tijdschrift verschijnt den 1^n en 15^n van elke maand.

Abonnementsprijs per jaar bij vooruitbetaling. *f* 2.50.
„ „ „ voor het buitenl. „ 3.—.

Afzonderlijke nummers. . . . . 15 Cent.
Prijs der Advertentiën per regel . . . 10 „

BERICHT.

Dit nummer bestaat uit 16 bladzijden om den lezers eenigszins *gelegenheid te geven te zien, wat de Redactie zich met dit tijdschrift voorstelt. Het voornemen is elk nummer uit* minstens acht bladzijden *te doen bestaan. N⁰. 2 zal 15 Januari 1897, verschijnen.*

INHOUDSOPGAVE.

L. S.

Bijna een halve eeuw geleden, gloorde in het verre Westen over den Oceaan de dageraad van een nieuwen dag in den ontwikkelingsgang der aardbewoners, een dag vol geestelijk leven.

De nevelwolken, door dit morgenrood opgewekt en voortgedreven, verspreidden zich met groote snelheid onder den naam van „tafeldans" en „tafelspraak" als een gezelschapsspel over de geheele beschaafde wereld, doch verdwenen even spoedig bij de eerste lichtstralen van dien Nieuwen Dag.

Hier en daar drongen deze stralen vol verkwikking door, in de donkere schuilhoeken van menig gebroken hart of van menig twijfelende ziel. Onmerkbaar bijna verrees de nieuwe dag. Een diepe stroom van geestelijk leven breidde zich in stilte onder de volken der aarde uit. Zonder de oppervlakte in beroering te brengen, bewoog hij zich gestadig voort, en drong door tot in de diepten der levenszee. Hij ging van een tot een, van vriend tot vriend, van huis tot huis, langs stille paden Slechts nu en dan rimpelde zich de oppervlakte dier levenszee, wanneer mannen en vrouwen van naam zich door haar tooverstaf aangeraakt gevoelden en kloek voor hunne overtuiging, op ervaring gegrond, uitkwamen. Er ontstond strijd. Zij werden bespot en veracht; de feiten, door hen waargenomen, ontkend. Maar feiten zijn hardnekkige dingen. Zij laten zich niet te niet doen Juist door die ongemotiveerde veroordeeling, door dien onridderlijken strijd, werd de aandacht van ernstige, denkende menschen op de bespotte beweging gevestigd. Velen kwamen tot onderzoek en daardoor tot overtuiging, al werd dit niet altijd en om verschillende redenen van de daken gepredikt.

Langzamerhand heeft de beweging zich door den ganschen levensoceaan verspreid en kenbaar gemaakt, en begint even onmerkbaar bijna, zich in het openbare leven te vertoonen. De symboliek in de kunst, het mystieke in de litteratuur, het hypnotisme in de wetenschap, en de meer voorzichtige en onpartijdige houding van vele persorganen getuigen daarvan. In de talen van bijna alle volken der aarde verschenen weekbladen en tijdschriften, gewijd aan de studie en de philosophie der verschijnselen waarmede dit nieuwe leven gepaard ging en waarin het zich openbaarde. Sommige dezer organen kozen slechts een beperkt deel dezer beweging tot haar studie en onderzoek. De redactie van dit tijdschrift

wenscht hare kolommen open te stellen voor alles, wat met deze geheele geestelijke beweging in verband staat. Zij heeft, zoo als van zelf spreekt, na een veeljarig onderzoek een gevestigde overtuiging verkregen. De hechtheid dier overtuiging ligt meer in de richting, die zij gekozen heeft, dan wel in het onwrikbaar vasthouden aan een eenmaal verworven standpunt. Zij wenscht aan alle geestverwanten in de kolommen van dit tijdschrift gastvrijheid te verleenen voor de mededeelingen hunner ervaringen, aan alle onderzoekers voor hunne streng wetenschappelijke waarnemingen. Daarom schreef de commissie van oprichting van dit tijdschrift in haar circulaire van October 1896:

Dit blad zal ieder onderzoeker der spiritische verschijnselen, onverschillig of zijne inzichten al dan niet met die der redactie strooken, in de gelegenheid stellen zijne waarnemingen en beschouwingen daarover te publiceeren, mits zijne onderzoekingen en redeneeringen van ernst getuigen, en kunnen bijdragen tot uitbreiding onzer kennis op spiritisch gebied.

Het proefondervindelijke in eigen land zal op den voorgrond staan. Goed gestaafde, eenvoudige feiten in eigen kring verkregen, hebben van zelf meer waarde dan schitterende feiten uit het buitenland.

Toch mag ook hetgeen dààr geschiedt niet uit het oog verloren worden, en zullen goed gestaafde onderzoekingen uit den vreemde, zoo verre de ruimte toelaat, er een plaats in kunnen vinden. Trance-toespraken, redevoeringen onder inspiratie uitgesproken, belangrijke mededeelingen door schrijvende mediums verkregen, karakterschetsen van de pioniers dezer beweging, kleine historische studies op dit gebied, fragmenten uit de litteratuur, boekbeschouwingen, voordrachten, die aan de philosophie dezer beweging uitdrukking geven of er mede in verband staan, mededeelingen van ervaringen op het gebied van het magnetisme en hypnose zullen op de tribune van dit blad toegelaten worden. Die ontdekkingen der wetenschap, welke het spiritisch onderzoek ter zijde staan of kunnen voorlichten, zullen volgaarne welkom geheeten worden. De redactie wenscht dit blad tot een gastvrij spreekgestoelte te maken voor alle ernstige, spiritische onderzoekers; tot een welkome gids in alle gezinnen, die vurig verlangen naar meer licht op het pad, dat leidt naar het toekomstig leven. Zij hoopt dat de medewerking en sympathie voor „het Toekomstig Leven" zoo groot moge worden, dat zij hare kolommen kan verdubbelen en daardoor ook plaats zal winnen, om hulde te doen aan de praktische toepassing onzer beginselen in het werkelijke leven. Zij wenscht daartoe dan de aandacht te vestigen op al die daden, gebeurtenissen en handelingen der menschen, welke dienen om ware humaniteit tot daad te maken, als tegenhanger van het streven van vele bladen om allerlei sensatieberichten, ongelukken en misdaden in al hunne bijzonderheden onder het volk te brengen, welke negatief nuttige bedoelingen tot verbetering daartoe ook de beweegredenen mogen zijn.

Dat deze taak, die der redactie is opgelegd, gewichtig en zwaar is, beseft zij ten volle. Te meer daar zij die nimmer gezocht, noch gewenscht heeft. De loop der gebeurtenissen in engeren kring, de aandrang van vele zijden, de overtuiging dat aan een dergelijk tijdschrift groote behoefte in ons vaderland bestaat, de wetenschap dat bij de commissie van oprichting de zuiverste bedoelingen voorzaten, heeft de redactie genoopt, onder innig vertrouwen op Hooger Hulp, te beproeven, die taak te torsen. Voegt men hierbij, dat dit tijdschrift geene financieële onderneming is, maar dat de commissie van oprichting zich reeds vele moeiten en kosten voor het goede doel heeft getroost, de redactie en de administratie geheel belangeloos zullen gevoerd worden, dan zal het niet aanmatigend kunnen klinken, dat de redactie rekent op den steun en de medewerking van alle geestverwanten, op de welwillendheid van alle onderzoekers en op een hoffelijke ontvangst bij de persorganen, die buiten deze beweging staan.

Licht, meer licht te brengen op het donkere pad des levens is ons streven. Veel duisters, beschouwd in het licht van het toekomstig leven, wordt slechts een schaduwzijde. De lichtzijde in de raadselen van het leven zullen twijfelende zielen, nieuw verkwikkend leven instorten, hun frissche krachten schenken, om zich door en onder de stormen van het leven voor te bereiden voor den geheimzinnigen tocht, dien we allen eenmaal zullen aanvaarden Die lichtzijde zal hen brengen, tot nauwgezetter opvatting van hunne levenstaak, tot ernstiger toewijding aan hun dagelijksch bedrijf, om goeddoen tot hun levenskompas te kiezen met de wetenschap, dat dit aardsche leven met al zijne moeilijkheden en teleurstellingen slechts een leerschool voor meerdere ontwikkeling en ware vooruitgang in het Toekomstig Leven is. Hopende, dat deze bladen mede mogen werken dit licht tot velen te brengen, wenschen wij den lezer alle heil.

DE REDACTIE.

DE BEHOEFTE AAN EEN WETENSCHAPPELIJKE BASIS VOOR HET GELOOF IN EEN TOEKOMSTIG LEVEN.

De menschheid is gekomen tot een ernstig keerpunt, wat het eigenlijke leven en de ziel van alle godsdienstig geloof en hope betreft, — het geloof in een toekomstig leven — of zooals wij het liever omschrijven, het geloof in een leven, dat niet eindigt met den dood, maar ook daarna wordt voortgezet. Het ongeloof of de twijfel heeft zich zeer uitgebreid, en zijne wortelen zijn diep doorgedrongen in de harten der menschen, zelfs bij van nature godsdienstige lieden. Het oude, dierbare vertrouwen van velen dezer is veranderd in de nevelachtige hoop van een verdwenen geloof. Hun hoop werd een puinhoop.

De oorzaak hiervan is geen mysterie, zij ligt voor de hand. Men mag veilig zeggen, dat in het christendom de worsteling van den menschelijken geest om zich zelf te zijn, nu meer en meer de overwinning nadert. Enkele buitengewone toonbeelden van oorspronkelijkheid en moed uitgezonderd, was de menschelijke geest tot deze eeuw gebonden in de slavernij van het gelooven op gezag, van een meesterlijke priesterheerschappij en van onderdrukkende, geestelijke schrikbeelden. Ketterij werd steeds veroordeeld als zonde tegen God en als een misdaad tegen den Staat. Vrijheid van gedachte beschouwde men als vermomde godloochening, terwijl wetenschap en een wetenschappelijke opleiding, uitgezonderd voor een klein aantal, onbekend waren.

De slaking dier banden neemt in dezen tijd hand over hand toe. Overal is men voor vrijheid, voor persoonlijkheid, voor werkelijkheid, voor wetenschap. In de handelswereld dringt het begrip vrije handel zich meer op den voorgrond; in het maatschappelijk en staatkundig leven roept men om meer volmaakte vrijheid; bij de verspreiding van meeningen roemen wij op de afwezigheid van elke beperking; in den godsdienst wordt het ware wachtwoord van het protestantisme, „het recht van eigen oordeel", meer en meer aangenomen, terwijl de wonderlijk snelle verspreiding van wetenschappelijke kennis heeft geleid tot een geheel nieuwen drang naar feiten en bewijzen als de grondslagen voor alle geloof.

Al deze stroomingen, in het hedendaagsche leven, hebben geleid tot één doel. Er is een onvermijdelijke losmaking ontstaan uit de vaste omklemming van de bloote erkenning, met hare geloofsgetuigenissen, overleveringen en teksten. Vandaar dat men bij de groote massa der menschen geen bijval vindt, als men zich op den bijbel beroept; en toch *schijnen* wij op het oogenblik niets in zijne plaats te bezitten. Eertijds was het voldoende dat de geestelijke verklaarde, de geloofsbelijdenis der kerk bevestigde, de bijbel leerde. Langzaam, maar zeker, is dit bij velen tot een einde gekomen en dezen zijn niet zij, die het minst denken, of minder ernstig zijn of weinig verstand bezitten. Men vindt van de edelsten en oprechtsten onder hen. Met den wassenden groei van het vertrouwen in de wetenschap, nam het geloof in kracht af en werd zwakker. Aan de andere zijde heeft dit geleid tot een krachtiger vastklemmen, onwrikbaarder dan ooit, aan het geschreven woord, zelfs zoo, dat sommigen verklaren, dat wij zonder het gezag van den bijbel geen grond zouden hebben voor het geloof in God of in een Toekomstig Leven. Helaas! dan zouden we in een treurigen toestand verkeeren, want het is voor den onbevooroordeelden denker meer en meer duidelijk geworden, dat de Bijbel het werk is van menschen, al schreven deze ook vaak onder inspiratie, en als het geloof in God en de Onsterfelijkheid afhangt van de overtuiging in de onfeilbaarheid des Bijbels, dat dit geloof dan reeds geoordeeld is. Van beide zijden is de drang ernstig. Aan den eenen kant leidt de groei van den wetenschappelijken, vrijen geest tot twijfel, waar het geloof tot hiertoe slechts gebouwd was op de getuigenis van het geschreven woord. Aan den anderen kant doet het hardnekkig vasthouden aan dat woord, slechts te duidelijker de onvolmaaktheid van zijn autoriteit en het ongenoegzame zijner eischen uitkomen.

Wat is dan noodig? Het is duidelijk: een basis voor het geloof gegrondvest op iets, dat hechter is dan een opeenstapeling van woordelijke verzekeringen. Wij behoeven een redelijk argument, direct bewijs of wetenschappelijke verklaringen. Dit is de groote vraag. Velen noemen haar een hopelooze. Maar wij hebben zulk een groot vertrouwen in God en Zijne schepping, zulk een geloof in de heerlijke nog verborgen mogelijkheden van den mensch en het geheimzinnig rijk, dat hem omgeeft, dat wij gelooven, dat alles zal komen, wat wij behoeven, en juist dan, wanneer wij het noodig hebben. Onze groote Meester en Broeder zeide: „Nog vele dingen heb ik U te zeggen, maar gij kunt die nu niet dragen". Zoo is het ook met onzen hemelschen Vader in Zijne Natuur openbaringen tot Zijne kinderen. Het oog om te zien, en de macht om het te gebruiken zijn in wondervolle

overeenstemming. Door alle eeuwen heen loopen twee groote stroomingen van menschelijke macht en goddelijke onthulling. Niet omdat God willekeurig of veranderlijk is, maar omdat volgens een heerlijke wet van harmonieuse overeenstemming, de bewustheid der behoefte voert tot de ontdekking van hare bevrediging. Vandaar dat wij niet kunnen twijfelen, maar er zeker van zijn, dat in evenredigheid tot onze werkelijke behoefte aan bewijzen en feiten deze zullen oprijzen over ons gelijk de statige koninginne van den dag, als onze droomen voorbij zijn en onze levenstaak is aangevangen.

GALATEN VI, vers 9,

DOOR

S. F. W. ROORDA VAN EYSINGA.

Doch laat ons, goed doende, niet vertragen; want te zijner tijd zullen wij maaien, zoo wij niet verslappen.

Kloeke geesten, wordt niet moede,
Licht ons voor!
Zaait het zaad, bereidt den akker,
Baant het spoor!
Wakkre handen, zet hun plannen
Moedig door!
Daar 's een stroom gereed te ontspringen,
Daar 's een licht dat door wil dringen,
Daar 's een bloem op 't punt van bloeien,
Daar 's een warmte op 't punt te ontgloeien,
Daar 's een middernacht aan 't wijken,
En reeds breekt de morgen door!
Kloeke geesten, wakkre handen,
Baant het spoor!

Is maar 't licht eens doorgebroken,
Wie vermag
Al de glorie te voorspellen
Van den dag?
Wat al opstaan zal, dat kwijnend
Nederlag?
Helpt de scheemring, menschenvrinden,
Helpt ze, o hoop der welgezinden,
Helpt ze drukpers, pen en inkt,
Helpt ze, een schooner daglicht blinkt!
En onze ernst ga, (God verhoede 't)
In geen beuzelspel te loor!
Kloeke geesten, wakkre handen,
Baant het spoor!

EEN MERKWAARDIGE AVOND.

Eenigen tijd geleden vernam ik, dat zeker onderwijzer in deze stad op merkwaardige wijze tafelbeweging wist op te wekken. Daar deze collega mij niet gemachtigd heeft, zijn naam te noemen, zal ik hem aanduiden als den Heer A. Belangstellend als ik was in alle openbaringen van mediumniteit, noodigde ik den Heer A. uit, mij een avond het genoegen van zijn gezelschap te gunnen, terwijl ik tevens de reden opgaf van mijne uitnoodiging. De Heer A. antwoordde mij, dat hij gaarne op een avond (den volgenden Zaterdag) bij mij zou komen, maar mij op twee teleurstellingen moest voorbereiden, primo waren die tafelbewegingen zoo bijzonder niet, secundo boezemde het spiritisme hem geen belang in. Ik antwoordde, dat desniettegenstaande het verwachte bezoek mij zeer aangenaam zou zijn.

Dien Zaterdagavond had ik behalve den heer A. ook den Heer Douwes Dekker, candidaat in de rechten, bij mij. De Heer D. is overtuigd spiritist.

Na de heeren aan elkander te hebben voorgesteld, noodigde ik hen uit, met mij aan een klein tafeltje plaats te nemen. De tafelbewegingen werden weldra krachtig, door typtologie was evenwel niets begrijpelijks samen te stellen uit de aangeduide letters. Op mijn verzoek bleef toen verder het tafeltje staan, en kregen wij letteraanduidingen door krachtige rappings in het blad en in den tafelpoot. Dit alles had plaats bij vol licht. De manifestatie was zeer beuzelachtig van aard. Toen ik om meer ernst verzocht in de mededeeling, kwam hierin geen verandering, en, getrouw aan den stelregel, dat het spiritisme te heilig is, om het te laten gebruiken als een amusement door welke kinderachtige menschen of gewezen-menschen ook, maakte ik aan de proefneming een einde. Wij gingen weer aan de groote tafel zitten.

Ik vroeg toen den Heer A., of hij wel eens mediumiek schrift had gekregen. ZEd. wist niet, wat dat was. Ik trachtte hem daarvan een begrip te geven, en, om de proef te nemen, gaf ik hem een potlood in de hand en legde eenige vellen papier voor hem neer. Ik magnetiseerde langzaam den rechterarm. Met groote snelheid begon die hand toen over het papier zich te bewegen; het papier werd volgekrabbeld tot groote verbazing van den Heer A., die telkens beweerde, dat hij het niet deed. Welnu, zei ik, wees niet ongerust; doet u het niet, dan doet het een ander.

Vier vellen werden op die wijze volgekrabbeld, zonder dat iets daarvan leesbaar was.

Ik deed toen de vraag:

„Is het mogelijk met U in contact te komen?"

„Ja", schreef het potlood tot des heeren A. groote verbazing, daarop volgde weer onmiddellijk gekrabbel.

Ik. „Kunnen wij iets voor u doen?"

Antw. Ja.

Vr. Wat zullen wij doen?"

Antw. Lezen.

Vr. Wat moeten wij lezen.

Antw. Den Bijbel.

Vr. Wat zullen wij dan lezen?

Antw. Openbaring van Johannes, hoofdstuk 3 vers 13.

Op hetzelfde oogenblik schreef de heer D. D. op het voor hem liggende papier: Openbaring van Johannes, 3, vers 13.

Hierbij zij opgemerkt, dat ik om den rechterarm van den heer A. te magnetiseeren met den rug naar den heer D. D. zat, zoodat deze, die minstens een meter van ons afzat, onmogelijk zien kon, wat er geschreven werd. Bovendien hadden beiden den mij toen onbekenden tekst op het zelfde oogenblik geschreven.

Het was duidelijk, dat hier onzichtbare machten in het spel waren.

Ik stond daarom op en zei: Mijneheeren, voordat ik den aangeduiden tekst ga opslaan wil ik u plechtig verzekeren, dat ik in de verste verte niet vermoed, wat wij daar zullen vinden. Van de mij bekende Bijbelteksten is er geen in de Openbaring van Johannes te vinden, daar ik dit boek nog nooit met voldoende aandacht heb gelezen of trachten te begrijpen.

Beide heeren stonden insgelijks op en verklaarden, dat zij de aangeduide tekstwoorden niet kenden, noch den inhoud ervan vermoedden.

Daarop zocht ik de plaats op en vond:

„Die ooren heeft, die hoore, wat de Geest tot de gemeenten zegt."

Het feit was verstommend. Op het zelfde oogenblik begon daarop de heer D. D. eene schoone geïnspireerde manifestatie te schrijven, in originali vijf groote bladzijden omvattende van hoog philosophische strekking.

Misschien is commentaar overbodig; toch wensch ik er nog bij te voegen.

In Marcus 4, vers 9 lezen wij:

„Wie ooren heeft om te hooren, die hoore".

Dit is eene zeer algemeen bekende plaats, maar het zal weinigen bekend zijn, dat Op. 3 : 13 bijna gelijkluidend is, maar een zoo eigenaardig slot daarbij bevat.

Werkelijk er *was* een *Geest*, die wat te zeggen had aan eene kleine *gemeente*.

Immers: tres faciunt collegium.

's Gravenhage, Nov. 1896. J. M. Keen.

TRANCE TOESPRAAK VERKREGEN DOOR HET MEDIUM D........ [1])

TEN HUIZE VAN DEN HEER J. J. ZUIDWEG, TE UTRECHT.

Er loopt door 's menschen levensbaan een onzichtbaar snoer, aaneenschakelende voorvallen, hemelsbreed van elkaar verschillend, dikwijls grillig afwijkend, meest een weg volgend, zóó ongedacht, zóó ver van uwen gezichtskring afwijkend, dat uw menschenverstand er niet bij kan. Zonderling, wat soms naar uwe gedachten voor de hand lag, werd vermeden, en met reuzenhand werd in den loop der gebeurtenissen ingegrepen en plotseling een ommekeer te weeg gebracht, welk resultaat, ge u niet dan na den grootsten strijd en moeite kunt voorstellen.

Onzichtbare vingeren weven met teedere liefde dien draad; met liefdevolle zorg trachten zij het ruwe en oneffene weg te nemen: met een wakend oog volgen zij den loop.

Dikwijls wanneer de mensch met kracht en geweld zich vrij wil maken, van datgene, wat hem noopt, voort te gaan, en te werken en te strijden, als hij tracht een ander pad in te slaan, dan hetgeen hij weet, dat het ware is, dan weenen zij, onze onzichtbare leidslieden en beschermers, dan trachten zij den onwilligen en moeden strijder tot staan te brengen, of op te beuren uit zijn val en hem terug te brengen, op zijn levensweg, om strijdende de kroon der overwinning te behalen.

Dan ziet de mensch, dat, wat hem voorkwam het beste te zijn, hem geen stap verder heeft gebracht, dat hij veeleer is teruggegaan en weer met nieuwen moed, van voren aan moet beginnen.

Hoe menigmaal ziet het zwakke menschenkind op tegen dien vaak zoo moeielijken terugkeer, en gaat verder, steeds dieper zinkende, halsstarrig, het vreeselijk einde te gemoet.

Wanneer hij omkijkt, God, hoe siddert hij van zich zelven en van zijnen levensweg.

Een zwak voetspoor teekent zijn' weg, dor is het om hem heen; hij, die slechts voor zich zelven zorgde, verzuimde rondom zich zaden van liefde te strooien. Dan — wee hem! zoo hij alles van zich stoot en met een zucht, maar misschien ook met een vloek op de lippen verder snelt, als het weerlooze vee in den vurigen gloed.

[1]) Dit medium is een jeugdig meisje van beschaafden stand, bij de Redactie sedert vele jaren bekend. Deze toespraak is hier opgenomen, omdat zij geheel op zich zelf stond, terwijl die welke volgen zullen, en welke verkregen werden door hare oudere zuster, meer met elkaar in verband staan.

Dan is een leven vol strijd vergeefsch geweest, een levenstijd verkwist, en de geest is geen stap verder gekomen op den weg der zedelijke ontwikkeling. Dan moet weer begonnen worden, weer gestreden, weer geleden en zoo mogelijk het levensdoel bereikt worden. Daar schittert zooveel aan uw aardschen hemel met een glans als een ster, maar zoo dikwijls is het een valsch licht, een meteoor, die verschijnt, na een korten loop verdwijnt en wel een vonkenregen achter laat; maar die vonken dooven uit, laten niets achter. Daar is geschitterd met een talent, men wordt bewierookt, hoog verheven, ja, maar 't is maar voor een oogenblik. Is de aardsche levensdraad afgesponnen, dan wordt nog eens herdacht, wat men was, of had kunnen zijn, dan wordt nog eens in het openbaar de loftrompet gestoken, en in het geheim, heel zachtjes kwaad gesproken en gelasterd; maar..... de man is dood en van de dooden mag men geen kwaad spreken. Dan, na een maand of drie, nog eens herdacht, zoo even, zoo terloops; na een' geruimen tijd nog soms bij enkelen en.... alles is weg. Een vuurpijl was het, schitterende kleuren troffen ons oog; met een luid gesis steeg hij ten hemel en niets, niets bleef er over dan een hoopje asch.

Het is zoo weinigen gegeven het talent en de gaven hem geschonken te ontwikkelen, tot een bron van kennis, waaraan velen zich kunnen laven.

Het is zoo weinigen gegeven, het levensdoel, dat daar glanst als het licht van den vuurtoren boven de branding, te bereiken. De smachtend uitgestoken armen zinken zoo vaak krachteloos ter neder. Het hart dat trilde, om met moed en lust het strijdperk in te treden, versaagde zoo vaak door den drang der omstandigheden. Gelukkig hij, die boven dien duisteren, aardschen nacht, de zon van Gods liefde zag stralen; die kracht er uit putte, die in alles Gods hand erkende, die zich overgevende in Zijn hoede, zich gesteund voelde in zijn strijd, en als over winnaar deze oorden betrad.

21 Maart '96. G. J. H.

De waarheid is eenvoudig. Zij spreekt in de naïviteit der natuur, die wij in de overspanning der beschaving verleerd hadden. Als een kind des hemels verhaalt het in zijne onnoozelheid dingen, waar wij met ontzetting naar luisteren; het geeft antwoord op vragen, die ons levenslang hadden gekweld en ons onoplosbaar toeschenen; het verklaart ons de grootste verborgenheden als in parenthese; het schittert van sterrenglans, maar zonder het te weten.

R. v. E.

Mijnheer de Redacteur,

Eene mij goed bekende somnambule (medium, geen clairvoyante), die vele jaren met succes geneeskundige consulten gaf, moest onverwacht daarmede ophouden. Toen zij kort geleden bezoek kreeg van iemand, die met goed gevolg reeds sedert eenigen tijd onder hare behandeling was, weigerde zij in trance gebracht te worden, omdat het vermoeden bij haar gerezen was, dat die persoon haar verraden zou. Uit vrees, evenals zoo vele somnambules, met de rechtbank kennis te zullen maken, hoorde zij steeds naar de stem eener onzichtbare vriendin, die haar, vooral in den slaap, waarschuwde, wanneer er een onbetrouwbaar persoon zich als patient bij haar had aangemeld. Het was haar meermalen gebleken, dat zij daaraan goed deed, en daarom gaf zij ook nu gehoor aan de stem, die zij niet hoorde, maar die achterdocht tegen zoo iemand bij haar opwekte. Bij dezen patient was dit zeer sterk, want zij weigerde, ondanks dat hij haar van bevriende zijde was aanbevolen. Men deed haar, na diens vertrek, inslapen om te vernemen, of zij niet verkeerd had gehandeld, en nu manifesteerde zich, in plaats van den geneeskundigen contrôle-geest, hare onzichtbare vriendin, haar beschermgeest, die de gewenschte opheldering omtrent haar ongegronde vermoeden verschafte: „De contrôle-geest", zoo luidde de mededeeling, „zal niet meer tot haar komen, omdat hij door zijne voortgaande ontwikkeling tot hoogeren werkkring gekomen is. Ging zij, nu als gewoonlijk, in trance met de bedoeling een consult te geven, dan zouden zij èn de patient het slachtoffer kunnen worden van verkeerde invloeden. Daarom heb ik, zooveel in mijn vermogen was, getracht haar daarvan terug te houden en ben, zooals ge bemerkt hebt, daarin ook geslaagd."

Een dergelijk geval behoort zeker tot de zeldzame, maar zal — zoo mag ik vermoeden — niet onbekend zijn aan volhardende onderzoekers. Daarom wilde ik vragen of U, mijnheer de Redacteur, of een der lezers van uw geëerd blad mij misschien kunt zeggen, hoe de voorstanders der theorie van het *tweede-ik* dat nu verklaren?

X.

Gaarne hebben wij voor dit bericht eene plaats ingeruimd. X. is een goed vriend van ons. Ook het mdium kennen wij. Wanneer wij hier aan toevoegen, dat de somnambule (medium) niettegenstaande het geldelijke verlies, dat haar gezin daardoor lijdt, weigert verder consult te geven, is het duidelijk dat wij voor bovenstaande mededeeling instaan, en het ons aangenaam zal zijn als de voorstanders der tweede-ik theorie, waarvan algemeen bekende voorstanders in ons land zijn, van de kolommen van dit tijdschrift gebruik willen maken, om hunne verklaringen van een dergelijk geval aan onze lezers te willen voorleggen.

DE REDACTIE.

MODERN SPIRITUALISME.

WAT HET IS EN WAT HET LEERT.

Toen vóór ongeveer 50 jaren de mare zich alom verspreidde dat de verschijnselen, welke men oudtijds gewoon was als geheimzinnig en bovennatuurlijk te vreezen en te ontwijken, zich weêr meer voordeden en ook door geloofwaardige menschen werden waargenomen en bevestigd, hebben velen, geleerden en ongeleerden, hetzij om de beteekenis ervan, hetzij uit zucht tot onderzoek, hunnen tijd er aan gegeven ze met nauwgezetheid [1]) en met terzijdestelling van alle bijgeloof te onderzoeken.

Daardoor is op velerlei wijzen bevestigd geworden dat er werkelijk verschijnselen bestaan, die niet aan de werking van bekende natuurkrachten kunnen worden toegeschreven, noch in eenig verband te brengen zijn met hetgeen de mensch tot heden in staat was voorttebrengen of te veroorzaken.

Deze verschijnselen zijn:

Beweging en verplaatsing van voorwerpen zonder merkbare oorzaken; verschijnen en verdwijnen van menschelijke gedaanten, planten en voorwerpen, door vele menschen op eenzelfden tijd en eenzelfde plaats gezien, waarvan de herkomst niet is aantewijzen; verandering in 't gewicht van vaste stoffen, zonder toepassing van hulpmiddelen; lichteffecten en ontstaan van geluiden, ter verkrijging waarvan de bekende voorwaarden ontbreken; zien en hooren door sommigen van dingen, die op ver verwijderde of voor 't oog verborgen plaatsen zich bevinden of plaats grijpen, zonder dat de ziener of hoorder er iets van wist; gedachtenlezen; opmerkelijke invloed van sommige menschen op anderen en van menschen op dieren en planten, zonder dat daarbij bekende middelen worden aangewend; de uitwerkingen van dien invloed; mededeelingen door menschen gedaan of verkregen omtrent gebeurtenissen en personen, die hun onbekend waren; voorzeggingen, waar-droomen en vooruitzien; spreken in talen, die zij niet of onvoldoende geleerd hebben; het uitoefenen van kunsten, waarvoor zij de talenten geheel missen of niet voldoende ontwikkeld hebben; en verder zoo vele verschijnselen, die onder de waarneming van een ieder liggen, maar waarvan de officieele wetenschap nog geen bevredigende uitlegging weet te geven, of begrijpelijke oorzaken heeft kunnen aanwijzen.

1) Het is niet te verwonderen, dat ernstige, onvermoeide en meestal met ongeloof beginnende onderzoekers — vooral waar men zoo dikwijls trachtte hen te bedriegen — er langzamerhand in geslaagd zijn maatregelen te treffen en omstandigheden uittedenken, die bedrog van alle zijden uitsluiten.

Op grond van het bestaan der mogelijkheid dat er, na den dood van 's menschen lichaam, eene intelligente kracht van hem blijft voortbestaan in een voor ons onzichtbaar lichaam, hebben vele onderzoekers getracht daarin de oorzaak van *die* verschijnselen te vinden, welke zij niet konden toeschrijven aan de werking der latente krachten, die zij in den mensch ontdekt hebben. Zij zijn tot deze z. g. geestenhypothese gebracht, door de overeenkomst dier verschijnselen met de handelingen en uitdrukkingen van menschen in 't algemeen, en van enkele in 't bizonder, en doordien de mogelijkheid van 's menschen voortbestaan waarschijnlijkheid is geworden door alles wat de geschiedenis der menschheid en harer godsdiensten heeft geleerd.

De toetsing dier hypothese aan het waargenomene heeft haar, voor wat het meeste betreft, min of meer waarschijnlijk gemaakt en haar, in betrekking tot eenige verschijnselen — en wel bepaaldelijk tot die van intellectueelen aard (mededeelingen) — gevoerd tot den hoogsten graad van waarschijnlijkheid, tot zekerheid. Met andere woorden: Alleen wezens, toegerust met de herinnering aan en het bewustzijn van een voorbijgegaan aardsch bestaan, kunnen de verschijnselen teweegbrengen onder de omstandigheden, waaronder ze zijn waargenomen.

Aan deze ontdekking dankt de richting [1]) haar ontstaan, die men modern spiritualisme heeft genoemd, de richting dus die, bij het onderzoek der genoemde verschijnselen, aanneemt dat vele daarvan zijn teweeggebracht door afgestorvene menschen. Zij houdt echter, bij haar voortgezet onderzoek van deze zoowel als van gene verschijnselen, in de eerste plaats rekening met de hypothesen, ter uitlegging van enkele daarvan gesteld door de officieele wetenschap, die echter, met uitzondering van weinigen harer vertegenwoordigers, de werkelijkheid van de meesten ontkent, zonder te hebben waargenomen, althans zonder ernstig en volhardend te hebben onderzocht. Zij doet dat ook met de leeringen der theosofen, maar verwerpt elke hypothese, die de strekking heeft de verschijnselen *in 't algemeen* uitteleggen, op grond harer onder-

1) Ten onrechte wordt het spiritualisme wel eens *een wetenschap* genoemd, en zou zij dus moeten worden gedefinieerd als de wetenschap, die zich bezighoudt met de studie der genoemde verschijnselen. Maar dan zou iedereen, die zich daarmede bezighoudt, reeds den naam van spiritualist mogen dragen en daarvan springt de ongerijmdheid te veel in het oog dan dat het noodig zou zijn de onjuistheid dier definitie meer in 't licht te stellen.

vinding dat het noodig is dat elk verschijnsel beschouwd worde op zichzelf staande, d. i. in verband met de omstandigheden, waaronder het zich voordoet, en in verband met de gebeurtenissen en personen, waarop het betrekking heeft.

Door vergelijking van de verschillende omstandigheden, waaronder eenzelfde verschijnsel plaats heeft, en van de verschillende verschijnselen, onder eenzelfde omstandigheid of omstandigheden waargenomen, zoekt de spiritualist hun onderling verband te leeren kennen en de wetten te ontdekken, die daarin heerschen. Kennis van de onzichtbare wereld, zoekt hij in de eerste plaats te verkrijgen door de gemeenschapsoefening met zijne bewoners en uit mededeelingen, ook van z.g. helderzienden.

Omtrent eenige voorname zaken zijn deze laatsten eensluidend en hebben zoo geleid tot de wetenschap dat de mensch, behalve zijn physieke lichaam, een aetherisch, fluidiek of astraal lichaam heeft, dat, na den dood van het eerste, blijft voortbestaan met al de eigenschappen, die de mensch vóór de scheiding dier beide lichamen bezat; dat zekere invloed van sommige menschen op anderen en van menschen op dieren en planten is toeteschrijven aan de werking van het astrale lichaam; dat er tijdens het aardsche leven afscheiding mogelijk is tusschen de beide lichamen, en dat zulks vaak geschiedt in den gewonen slaap; dat er menschen zijn, die de eigenschappen bezitten van als middel te kunnen dienen voor afgestorvenen om zich op verschillende wijzen kenbaar, zelfs tastbaar te maken, mededeelingen te doen en voor den aardschen mensch merkbare handelingen te verrichten. Slechts tot op zekere hoogte, zoo neemt de spiritualist aan, ligt het bovenaardsche [1]) onder de bevatting der menschelijke rede, zoolang die aan het physieke lichaam gebonden is, omdat ons begrip van tijd en ruimte te beperkt is, om zich eene juiste voorstelling te kunnen maken van het leven, dat bij den dood van dat lichaam aanvangt. Toch streeft hij voortdurend naar meerdere kennis op dit gebied: 1⁰ omdat de rudimentaire kennis van het bovenaardsche voor hem reeds een nieuw licht heeft doen opgaan over de natuur, voor zoover die met de grof-stoffelijke zintuigen en hulpmiddelen kan worden waargenomen, en 2⁰ omdat de mensch er geen vóórwetenschap van heeft, hoever zijn begripsvermogen in de toekomst reiken zal, als die kennis meer zal zijn toegenomen.

1) De spiritualist spreekt bij voorkeur van bovenaardsch in plaats van bovennatuurlijk, omdat het laatste slechts ontstaat uit de blindheid en onwetendheid des menschen en omdat kennis alles herleidt tot de natuur, het onmetelijk heelal.

Hij vormt zich dus, als het ware, eene bovenaardsche natuurkunde naast eene proefondervindelijke zielkunde — om, bij gebrek aan beter, dit woord te gebruiken.

De verschijnselen van intellectueelen aard (mededeelingen) daarentegen leiden tot beschouwingen over 's menschen geestelijk leven en toekomst.

Spiritualistische wijsbegeerte [1]) dus, uitgaande van de zekerheid van 's menschen voortbestaan na den dood van het grof-stoffelijke lichaam en geleid door de mededeelingen van gene zijde, voor zoover die, na vergelijking, gebleken zijn met elkander overeentestemmen. En dat zijn ze, zooals gedeeltelijk reeds is opgemerkt, ten opzichte daarvan:

Dat de mensch, na het z. g. sterven, voortleeft in de volle herinnering van zijn aardsch verleden, dus met zelfbewustheid, en toegerust met de eigenschappen, die hij bezat, en dat hij dan bekleed is met een aetherisch lichaam; dat de hoedanigheid van dat lichaam, zijne macht daarover, zijne plaats en omgeving, in één woord de geheele toestand ervan afhankelijk is van zijn zedelijk en godsdienstig wezen; dat de afgestorvene onstoffelijker, machtiger en gelukkiger (gelukzalig) wordt en meer waarnemingsvermogen erlangt, naarmate hij losser wordt van alles wat hem op aarde heeft aangetrokken, uitgezonderd van datgene, waaraan hij door banden van waarachtige, minder zelfzuchtige liefde is gebonden; dat hij, zoowel tijdens zijn aardsche leven als daarna, in zijne zedelijke en godsdienstige ontwikkeling geleid en in moeielijke oogenblikken van strijd en smart gesteund wordt door hoogere wezens (ook afgestorvene menschen), die door hunnen hoogeren graad van ontwikkeling behoefte hebben voor lagere wezens te doen datgene, waartoe zij — ook weer uit kracht hunner ontwikkeling — in staat zijn, eene behoefte die bij hen noodzakelijkheid is geworden.

Met deze gegevens komt de spiritualistische denker tot de volgende gevolgtrekkingen:

1⁰. Er wordt, zoowel in dit leven als in het toekomende, een voortdurende strijd gestreden tegen de stof door de niet-stof, om zich daarvan

1) Deze wordt door velen bestempeld met den naam *spiritisme*, maar het is wenschelijk het gebruik van dit woord te vermijden, omdat het tot veel misverstand aanleiding geeft. Want het zijn de volgelingen van den theoloog Rivail (Allan Kardec), die zich liefst dezen naam geven om zich te onderscheiden van de onderzoekers en denkers onder de spiritualisten, die de reincarnatie (herhaalde vleeschwording) niet aannemen, terwijl zij terecht of ten onrechte daaraan gelooven en het maken tot hoeksteen van hun wijsgeerig stelsel.

lostemaken, terwijl, na het afleggen van het physieke lichaam, de geheele hoedanigheid van het fijn-stoffelijk, aetherisch lichaam bepaald wordt door de mate, waarin de niet-stof, welke men gewoon is geest [1]) te noemen, heerscheres is over de stof, m. a. w. er bestaat een voortgaand streven van het geestelijk beginsel in den mensch om, steeds onstoffelijker wordende, nader te komen tot zijn oorsprong, den Algeest, van Wien het een deel of eene uitstraling is [2]);

2⁰. De aardsche mensch bestaat uit drie principiën: Geest (niet-stof), ziel (aetherisch lichaam) en lichaam (grofstoffelijk omhulsel);

3⁰. Waar eene leiding van lagere wezens door hoogere bestaat, moet er ook boven allen en alles eene intelligente kracht bestaan, die de in geestelijke ontwikkeling het hoogst staanden leidt; waar onstoffelijker worden het gevolg is van den strijd des geestes tegen de stof, moet de kracht boven alles, als het hoogste, onstoffelijk zijn d. i. zuiver GEEST; en waar bij de hoogere geesten, ten gevolge van hun hoogeren graad van ontwikkeling, behoefte bestaat de geestelijken vooruitgang van anderen te bevorderen — gelijk men dat ook op aarde vaak waarneemt — dus waar liefde woont en deze de drijfveer is, daar moet het Opperwezen die eigenschap ook in volmaakten zin bezitten.

Daarom ziet de spiritualist in die hoogste kracht, die opperste macht, de hoogste en eerste oorzaak, den oorsprong, van al wat is, God den Schepper van het Heelal, UIT WIEN, DOOR WIEN EN TOT WIEN ALLE DINGEN ZIJN [3]) en in Wien de hoogste liefde en wijsheid vereenigd zijn, het albesturend Opperwezen, een liefderijk en alwijs Vader aller creaturen.

Het Godsbestuur beschouwt de geloovige spiritualist als de instandhouding van God der door Hem gestelde orde en Zijne leiding der ontwikkeling in de gansche schepping, als eenheid, door middel van hoogere en lagere geesten, die, naar gelang van hun graad van geestelijke ontwikkeling daaraan werkzaam *moeten* zijn, in den zin van niet anders te kunnen willen.

Daarom ziet hij in de wereldorde Gods wil, Zijne werkzaamheid en spreekt hij van de *goddelijke* wereldorde. God kon in Zijne absolute volmaaktheid niet anders dan een wereld scheppen, waarin volmaakte orde heerscht, eene orde door geen wezen, hoe hoog ook — dus allerminst door lagere — op eenigerlei wijze te verstoren, zoo min door deugd als door ondeugd, omdat hun geestelijk wezen zelf met al zijne hoedanigheden en vermogens in de goddelijke wereldorde begrepen is, er als-het-ware deel van uitmaakt. Ja — God zelf zou onvolmaakt moeten zijn, als Hij in de orde, die van Hem uitgaat, kon ingrijpen, want daartoe zou zij veranderlijk en dus onvolmaakt moeten zijn, en iets onvolmaakts kan niet uit het volmaakte voortkomen [1]).

Evenals bij zijn onderzoek der verschijnselen, zoo blijft de spiritualist ook in zijne wijsgeerige beschouwingen nederig, omdat de goede geesten, die tot de menschen op aarde willen komen en hun geestelijk steunen in den strijd des levens, zeggen dat zij het „hoe en waarom" der geheele schepping niet begrijpen, daar zij onvolmaakt zijn. En zoo is hij dus tot de overtuiging gekomen dat hij, aan grof-stoffelijke hersenen gebonden, daartoe allerminst in staat is. Het Heelal begrijpen zou zijn God begrijpen, die geest is en reeds als zoodanig ver boven zijne bevatting ligt. Hij onthoudt zich daarom van wijsgeerige beschouwingen over het wezen van God, maar zoekt Zijne grootheid te kennen uit Zijne schepping en zijne kennis te vermeerderen van den mensch zelf en de krachten, die onmiddellijk op hem inwerken; hij bepaalt zich dus tot zelfkennis [2]), in den ruimsten zin, en streeft zonder ophouden naar zelfvolmaking.

Het christelijk spiritualisme erkent in Jezus Christus den geest boven allen, die op eenigerlei wijze aan de aarde en hare omgeving [3]) ge-

---

1) Men onderscheide de uitdrukking *geest* en *een geest*, met de laatste waarvan bedoeld wordt hetgeen er van den mensch blijft voortbestaan d. i. het geestelijk beginsel (*geest*) in zijn omhulsel, het aetherische lichaam.

2) De vorderingen, die het geestelijk beginsel bij dat streven maakt, noemt de spiritualist de geestelijke ontwikkeling, in onderscheiding van hetgeen men verstant onder intellectueele ontwikkeling. Naarmate de mensch, tijdens of na zijn aardsch bestaan, daarin toeneemt, dus zijn oorsprong d. i. zuiver geest, het Opperwezen, nadert, zal hij Dien meer liefkrijgen en Diens grootheid in Zijne schepping leeren bewonderen en eerbiedigen En zien wij ook bij de stof, in wat de mensch noemt ontbinding of vergaan, niet datzelfde streven om in haar oorspronkelijke toestand, den volmaakten kosmischen aether, terugtekomen?

3) Deze veel gebruikte, maar duistere uitdrukking krijgt daardoor meer helderheid en beteekenis.

---

1) Daardoor laat zich ook het bestaan verklaren eener vóórwetenschap d. i. het vóórzien der toekomst, als gevolg van het heden als oorzaak.

2) Men denke aan de woorden van Schiller: „Zoo de mensch, zoo zijn God" m. a w. naar de mate zijner vorderingen in de geestelijke ontwikkeling zal hij ook geestelijk God leeren kennen en liefhebben, gelijk een kind zijn vader steeds liefheeft tengevolge van den grof-stoffelijken band tusschen beiden.

3) Hoever de omgeving der aarde, waarin Christus de hoogste is, zich uitstrekt, daarvan kan de mensch zich geen begrip vormen.

bonden zijn, en die dus als zoodanig, toen de tijd er voor gekomen was, uit kracht van Zijnen hoogsten graad van ontwikkeling naar de aarde is *moeten* komen, in den zin van willen door innerlijken drang. Daar ook deze komst noodzakelijk verband hield met de door God gestelde orde, beschouwt zij Hem als den gezant des Allerhoogsten, in Wien Deze zich op eene voor menschen volmaakte wijze heeft geopenbaard, gezonden om hen den weg te doen kennen, die leidt tot hunne volmaking d. i. tot Hem, den oorsprong aller dingen, en daarom ziet zij in Jezus ook den Middelaar tusschen God en menschen, die geleden heeft en gestorven is aan 't kruis om hen te verlossen van zonde [1]).

De leer van goede geesten, die de gemeenschap met de menschen zoeken om hen te sterken in hun Godsvertrouwen, leeren: „Hebt God lief boven alles, aan bidt Hem *in geest en in waarheid*; hebt uwen naaste lief als u zelven; toetst uwe daden, woorden en gedachten aan Jezus en wat Hij gepredikt heeft en gij zult ook komen te beseffen en gevoelen wie Hij was, Hem lief krijgen boven alle menschen, en gij zult daarmede ook allen onverdraagzaamheid zaaienden strijd over Zijn persoon laten varen".

Ziedaar, als men wil, de christelijk-spiritualistische godsdienstleer, de zuivere leer des christendoms, ontdaan van kerkelijke leerstellingen en eeredienst. Daarom:

Christenen zoekt het spiritualisme;

Spiritualisten zoekt het ware Christendom [2]).

Tegenover de bewering dat de mensch niet mag trachten den sluier optelichten van de dingen, die voor ons stoffelijk oog en oor verborgen zijn, herkent de spiritualist veeleer de goddelijke wereldorde, zinnebeeldig uitgedrukt de alwijze hand des Albestuurders, in het toenemen der bovenaardsche verschijnselen en mededeelingen juist in dezen tijd, waarin de, zij het ook nog eenzijdige toch meerdere kennis van de zichtbare natuur en het grof-stoffelijke lichaam des menschen, hem in staat stelt ze met een ander oog dan voorheen te beschouwen en te onderzoeken. Hij acht het noodig dat het geloof aan de onsterfelijkheid des menschen voor hem weten worde en dat het geloof aan God, als den Schepper en bestuurder van het Heelal en al wat het bevat, meer redelijken grond erlange, nu de mensch door meerdere kennis en verlichting het autoriteitsgeloof ontwassen is, nu de kritiek des Bijbels haar recht heeft gekregen en dien als genoegzamen grondslag eener godsdienstige overtuiging heeft afgebroken, terwijl eene kentering in het denken der hedendaagsche wijsgeeren is optemerken.

Godsdienst en wetenschap, die niet meer vereenigbaar schijnen, ja — meestentijds elkander vijandig tegenover staan, kunnen worden verzoend nu ieder ernstige onderzoeker het objectief bewijs van zijne onsterfelijkheid kan vinden en de ontwikkelingstheorie, zoowel op het gebied der eene als der andere, hare toepassing vindt.

Dat dit spoedig moge geschieden is de wensch, die de spiritualisten koesteren voor de toekomst en waarvan zij den Allerhoogsten de vervulling blijven afsmeken in 't belang van de menschheid, wier geestelijke ontwikkeling te kunnen bevorderen hun hoogste geluk is.

ELEUTHEROPHILOS

NB. De schrijver heeft van dit artikel een aantal in boekformaat laten overdrukken ter doelmatige verspreiding onder niet-spiritualisten en stelt bij de redactie van dit blad exemplaren daarvan gratis verkrijgbaar tegen toezending van postzegels voor frankeerkosten.

1) Uit het voorafgaande zal voldoende gebleken zijn dat de spiritualist onder *zonde* verstaat de gebondenheid des geestes aan de stof en hij dus met de uitdrukking *verlossen van zonde* bedoelt het bevorderen van de losmaking van dien band, m. a. w. de overwinning van het geestelijk beginsel in den mensch over zijne lusten en begeerten.

2) Woorden van Mevrouw Elise van Calcar.

Het „liefhebben van God bovenal en den naaste als ons zelven" omvat *ook* de Joden, ook de Heidenen, de Godloochenaars, in één woord *alle menschen*. Door te veel aan te dringen op het *volgen* van *Christus*, door steeds te spreken over *Christelijke* gevoelens, *Christelijke* plichten, *Christelijke* deugden, *schijnt* men de hooge, edele *godsdienstige* gevoelens van Joden en Heidenen niet te erkennen.

Laat ik voorop zetten, dat ik zelf ben Christin en Katholiek, niet alleen van naam, maar in praktijk, althans mijn streven is de leer van Christus in mijn daden na te volgen, en daarbij vervul ik al de Godsdienstplichten mij door mijn Kerk voorgeschreven.

En het is juist, omdat ik Christus als voorbeeld neem, dat ik geloof, dat de liefde Gods *alle* menschen lief doet hebben.

(Uit een brief van Catharina Alberdingk Thijm aan Jhr. Ortt.)

Er is niets zoo schoon als de waarheid te hooren spreken. Om deze reden is geen gesprek zoo aangenaam als met een waarheidlievend man, die luistert zonder de geringste bedoeling om te verraden, en spreekt zonder eenige gedachte om te bedriegen. PLATO.

EEN MERKWAARDIGE GENEZING.

Met belangstelling maakten wij kennis met het volgende vlugschrift, waarmede de kracht van het magnetisme eenvoudig, maar zoo duidelijk mogelijk wordt bewezen.

„Zeer vertrouwelijk" werd ons deze mededeeling gedaan, omdat hij, die het magnetisme in toepassing bracht, alsnog een maatschappelijke betrekking bekleedt, en dus nog afhankelijk zijnde, zeer natuurlijk zijn naam niet bekend kan maken. Hij heeft ons verzekerd, dat zoodra hij daartoe in staat is, zijn naam in dit blad zal worden vermeld.

De letterlijke overdruk van het blaadje is als volgt:

Er zijn omstandigheden in het leven, waarin de moed, om openlijk eene overtuiging uit te spreken, de krachten van menigeen te boven zou gaan, wanneer zich de gedachte niet bij hem opdrong, dat het eene lafheid zou zijn haar te verzwijgen. Vaak zweeft ons iets voor den geest of gevoelen we ons tot iets gedrongen, dat de aanleiding zou kunnen zijn tot groote dingen, maar schroomvalligheid doet het eerste woord op onze lippen verstommen, en daarmede ook alle mogelijke gevolgen verloren gaan. Wie weet, hoe menige kracht in de natuur reeds ware ontdekt, wanneer zij, die een vermoeden, een voorgevoel als het ware van het bestaan dier kracht hadden, slechts moedig genoeg waren geweest er rondweg voor uit te komen, en den spot te trotseeren van ongeloovigen, die dikwijls, helaas, slechts uit gemakzucht, ongeloof boven onderzoek verkiezen. Ook wij bevinden ons, op dit oogenblik, in een geval als hier bedoeld wordt. Voor de geheele wereld op te treden met onze overtuiging kost — we erkennen het gaarne — meer moed dan waarover wij zouden kunnen beschikken, wanneer we niet gevoelden dat het eene lafhartigheid, een misdaad tegenover het menschdom zou zijn, te verzwijgen wat ons overkwam.

Na een tijdperk van 15 jaren, waarin een geheel gezin gebukt heeft gegaan onder het lijden van eene enkele, die wij liefhadden boven alles, wie wij leniging hadden willen brengen, zelfs ten koste van onszelven, maar voor wie de wetenschap geen raad meer wist, zijn we in nog niet zooveel weken, als het lijden jaren duurde, geholpen door eene natuurkracht, die tot nog toe weinig bekend was.

De zieke over wie wij spreken is onze eigen moeder, die gedurende het genoemde aantal jaren, worstelde met een lijden, dat nauwelijks te beschrijven is. Hevige hoofdpijn, benauwdheden, gepaard met brakingen, zenuwtrekkingen en meer dergelijke aandoeningen wisselden elkander gestadig af. Alle middelen der geneeskunst werden beproefd, niets was vergeten; de kundigste geneesheeren en professoren in Nederland, Frankrijk en Duitschland waren te hulp geroepen; op verschillende badplaatsen werd genezing gezocht, maar niets mocht baten. De ziekte woekerde voort, en sloopte het lichaam van haar, wier gelaat ten laatste de trekken van waanzin begonnen te vertoonen, en die slechts tijdelijke verlichting van smart kon vinden in eene verdooving door morphine-inspuiting, die dikwijls meermalen per dag moest geschieden. Geen hoop op redding scheen meer overgebleven, en wanneer hare huisgenooten en bloedverwanten, menigmaal der wanhoop nabij, een oogenblik het verschrikkelijkste trotseerden en door durfden denken in eene toekomst, die dagelijks duidelijker werd, dan zagen zij slechts vóór zich krankzinnigheid, tenzij de dood verlossing kwam brengen.

Wij gaan hier met stilzwijgen voorbij welke omstandigheden aanleiding gaven tot de kennismaking met de natuurkracht, waaraan de zieke en wij met haar, alle redding te danken hebben. Genoeg, dat we den 7den December 1880 voor 't eerst de uitwerking dier kracht zagen door tusschenkomst van een goeden vriend, die door beoefening in zich ontwikkeld had wat men pleegt het dierlijk magnetisme te noemen.

De behandeling was in het kort als volgt: van genoemden dag tot den 1sten Januari 1881 werd de zieke dagelijks gemagnetiseerd op de meest eenvoudige wijze, zonder eenige aanraking, louter door enkele streken met de hand, waarna zij zeer kalm een half uur sliep. Dien tijd gebruikte de magnetiseur om zijne kracht ook mede te deelen aan eene karaf water, die de zieke dan in 24 uur leeg dronk. Met 1 Januari werd reeds zooveel beterschap bespeurd, dat besloten kon worden de bewerking slechts om den anderen dag te doen plaats hebben. De zieke sliep dan telkens een half uur, somwijlen drie kwartier, enkele malen een geheel uur.

Ziedaar in weinig woorden de geheele behandeling; geen geneesmiddelen, geen kunstmiddeltjes, niets hoegenaamd dat eenige geheimzinnigheid in zich had, werd daarbij toegepast. De zieke gevoelde zich door de handbewegingen van den magnetiseur langzaam in een diepen, verkwikkenden slaap wiegen, en alleen dat slapen benevens het drinken van gemagnetiseerd water heeft haar zenuwgestel opgewekt en gesterkt, en een harmonie in haar geheel organisme te

weeg gebracht, die zich uitdrukt in haar wezen, in hare houding, in hare bewegingen en op haar gelaat.

Niets getuigt meer van dat hevige lijden; de herstelde gevoelt zich verjongd en tot een nieuw leven geboren.

Dat wij met het verspreiden dezer weinig opgesmukte regelen niets anders beoogen, dan het bekend maken van een feit, dat ons tot innige dankbaarheid stemt, behoeft zeker geen betoog. Wij voorzien van deze openbaarmaking vele en velerlei gevolgen; niet allen zullen beantwoorden aan het doel, dat wij er mede voor oogen hadden. Waar reeds zoo vele grondige werken over het magnetisme bestaan, zonder allerwege een diepe overtuiging te vestigen, daar kunnen wij niet hopen, alle ongeloof terstond op de vlucht te jagen. Maar dit mocht ons niet weerhouden, een steentje bij te dragen tot opbouwing van het geloof in eene kracht, die misschien bestreden maar nimmer vernietigd kan worden.

Er is in de natuur zoo véél, dat wij nog niet konden doorgronden, zou het niet waanwijs zijn al datgene te verwerpen, wat wij niet begrijpen?

Mogen deze regelen het hunne bijdragen om tot onderzoek aan te sporen. Meer wenschen wij niet. Men vindt den weg tot dat onderzoek gebaand in werken als die van Du Potet en Lafontaine [1]). Daaruit zal men, zien dat vele ziekten, die zelfs door den kundigsten arts als ongeneeslijk beschouwd worden, te verhelpen zijn door het magnetisme, indien althans de organen niet beschadigd zijn. Door het lezen van die werken, zal men tot de overtuiging gebracht worden, dat alle zenuwziekten, ook blindheid, doofheid, kanker, wonden, tering in het 1e en 2e stadium en nog zoo veel meer andere ernstige ziekten met vrucht te bestrijden zijn, niet door allerlei geneesmiddelen, maar door het magnetisme, dat beschouwd kan worden als het overstorten van levenskrachten uit een gezond in een ziek lichaam.

Uit die werken zal men ook leeren, dat deze natuurkracht niet zoo schaars voorkomt, als gewoonlijk wordt gemeend, maar dat ieder gezond, krachtig, geregeld levend mensch ze in zich omdraagt, en toe kan passen op hem, wien hij werkelijk goed gezind is, indien hij slechts de in die boeken voorkomende wenken opvolgt om die kracht te ontwikkelen.

Het ernstig lezen dier boeken alleen kan reeds schoone vruchten voortbrengen voor de op zoo menigerlei wijzen lijdende menschheid.

1) Zeer aantebevelen zijn de volgende werken: L'art de magnétiser ou le magnétisme vital, etc. par Ch. Lafontaine, 4ième Edition corrigée, Paris, Librairie Germer Baillière & Cie. et chez tous les libraires, 1880. Traité complet du Magnétisme animal, cours en douze leçons par M. le Baron Du Potet, 4ième Edition, revue, corrigée et considérablement augmentée, Paris, Librairie Germer Baillière et Cie, Boulevard Saint Germain, 108. Au coin de la rue Hautefeuille, 1879.

Naast bovengenoemde werken op het gebied van het magnetisme, zijn honderden nieuwe werken verschenen Wij vermelden hier onder slechts de voornaamste in het Nederlandsch uitgegeven.

A. M. Chastenat de Puysegur. Over het magnetisme, 's Hertogenbosch. D. Noman en Zoon 1818.

B J. Meyer. Merkwaardige waarnemingen van behandeling en genezing door het dierlijk Magnetismus. Rotterdam. H. v. d. Sprong 1825.

Prof. G. Bakker, Dr. H. Wolthers en Dr. P. Hendriksz. Bijdragen tot den tegenwoordigen staat van het Animalisch Magnetisme in ons vaderland. Groningen. W. van Boekeren 1814—1818.

J. P. F. Deleuze. Oordeelkundige geschiedenis van het Dierlijk Magnetismus. Groningen. Schermbeek en van Boekeren 1814.

A. Becler. Het dierlijk Magnetisme. Johannes Allart. Den Haag 1814.

A. Hoek. Onderzoekende beschouwing van het dierlijk magnetisme. Zutphen. W. J. Thieme 1847.

J. Revius. Het magnetisme, 's Gravenhage. Muzikale Correspondentie 1862.

C. Wasch. Beschouwing over het dierlijk magnetisme. Rotterdam. Cnoop & Co. 1876.

A. J. Riko. Handboek ter beoefening van het magnetisme. 's Gravenhage. Haagsche Boekhandel en Uitgevers maatschappij.

RED.

DE HEER SARDOU, SPIRITIST.

De heer Victorien Sardou schrijft voor Mevr. Sarah Bernhardt een nieuw drama, dat in „de Renaissance", op den boulevard St Martin, te Parijs zal worden opgevoerd. 't Stuk is getiteld: *Spiritisme!*

Met een der heeren redacteurs van de *Figaro* hierover sprekende, verklaarde de heer Victorien Sardou aan 't spiritisme te gelooven.

„Sedert lang ben ik een overtuigd spiritist," zeide de voortreffelijke, dramatische schrijver. „Reeds een veertigtal jaren wijd ik mij aan 't spiritisme. Aan alles, wat dit gebied betreft, heb ik medegewerkt en alles heb ik gezien. Inderdaad, ik heb bloemen van mijn plafond zien vallen, ja, bloemen van mijn plafond!

„Zelfs ben ik een bewonderenswaardig medium geweest. Buitengewone dingen heb ik op leien geschreven."

„Och, och, wat zou ik u daarvan al kunnen vertellen .... Ik ben er trotsch op, nu heden ten dage, de grootste geleerden der wereld, de beroemdste geologen, schei- en natuurkundigen van Engeland aan deze onverklaarbare verschijnselen beginnen te gelooven, omdat zij die gezien hebben, te mogen zeggen, dat ik een heraut van 't spiritisme ben." (Le Soir.)

Utrecht. W.

Noch roem, noch eer, noch een bepaald stoffelijk belang, maar menschlievendheid, ingetogenheid en een onbeperkte geestdrift zijn grondslagen van het dierlijk magnetisme.

FEUILLETON.

IMMORTELLEN.

door Mevrouw Gerstenhauer.

I.

Al vele jaren heb ik getracht, door magnetisme leed te verzachten; één wensch, één willen, 'n naamloos verlangen, om de ellende van m'n naasten te lenigen, dwingt mij tot helpen wanneer ik leed zie.

Vooral de kinderen onder de patienten trekken mij aan, en ook hun lijden stemt mij vaak zoo bitter, die kleine slachtoffers van de domheid somwijlen hunner ouders!

Maar niet alzoo het aardig vierjarig Truuske. In 't begin van haar jong leventje had een stuip haar geplaagd, en 't gevolg was, dat nu haar aardige, blanke voetjes niet even ver reikten. Door magnetisme wilde ik dat gebrek trachten te verbeteren.

Zij verscheen trouw op mijn spreekuur, gevolgd door moeder; dan nam ze een aanloopje naar den grooten stoel, waarop de behandeling moest gebeuren. Ze ging voorover op de zitting liggen, tastend in de ledige ruimte naar 'n steuntje, en 't goedwillig beentje werd telkens opgebeurd om de zitting te bereiken. Maar 't glad gestreken schortje deed haar terugglijden, en als 'k dat wurmen van 't mollige lichaampje even had aangezien, pakte 'k haar onverwacht om 't lijf, boog m'n armen rekkend, zij kraaiend van pret. Na een poosje stoeien, beiden moe geworden, zagen we elkaar aan, met onverholen genot, en even uitrustend, 't kind vóór me op den stoel, had 'k juist tijd voor 'n paar kussen. Goedwillig stak ze mij de lipjes toe, maar m'n mond zocht het donzig halsje en de aanraking, die mij aan meibloesem deed denken, joeg haar 'n griezeling door heel de leden.

Dan werden we beiden ernstig, want 'k had haar handjes gevat, en 'k zag recht in de groote, mooie oogen. Ze wist, stil zitten was plicht, en heel geduldig liet ze mij 't teere been bewerken. Precies wist ze wanneer 't gedaan was. Dan liet ze zich van den stoel glijden, zakte wat in door den schok, en liep met uitgestoken handen naar moeder, maar deze keerde haar weer even naar mij toe, en met 'n klein duwtje in den rug klonk 't: „Eerst g'endag zeggen!" De reis door de groote kamer werd weer ondernomen, altijd op een drafje, dan een hand en 'n kus, en.... haar hinkende stap klonk nog even na over den zeilen overlooper.

Zoo is ze weggegaan, om nooit weer te komen.

'k Miste haar den eerst volgenden keer op m'n spreekuur, hoewel hierin niets vreemds is, want m'n kostelooze klantjes hebben vaak van die storingen om op straat of onder menschen te verschijnen, waarvan de betergestelden 't bestaan niet eens vermoeden. Niet lang bleef ik echter in twijfel, want den avond van dien dag zag 'k de moeder op de vloermat staan, wachtende, de handen op den rug, 't lichaam steunend tegen den muur. Zijwaarts staarde zij naar de geschilderde zoldering, met iets wanhopends in de oogen.

Zoodra 'k haar zoo zag, wist 'k, dat ze een droevig bericht kwam brengen. 'k Haastte mij naar het einde van de gang, en 'k vroeg haar gejaagd: wat er was? — En toen zij, opgeschrikt uit haar peinzen, mij aanzag, vertrok pijnlijk haar gelaat, langzaam verdween de rechterhand in de vouwen van haar japon, en den zakdoek te voorschijn halend, zei ze diep en zwaar ademend: „'t Is met Truus niet goed; ze zeggen, dat......... dat ze den nacht niet haalt!"

't Laatste woord ging over in enkele snikken.

„Hoe komt het? — Wat heeft ze?" vroeg ik met ingehouden angst.

De zakdoek belette haar te spreken, en een enkel schouderophalen was haar antwoord.

„Wat zegt je dokter dan? hield 'k vol.

„Hersenziekte gelooft hij, — maar och", — barstte het los: „Wat geeft 't wat 't is, als 'k'r toch missen moet!" —

Wel had ze gelijk, de arme moeder; maar, wat in vredesnaam moest 'k dáaraan doen?

Ze meent twijfel in m'n oogen te lezen. Of 'k mee zou willen gaan?

„Ja, waarom niet?" want door het kille, kennend denken stroomde plotseling, als zonnegloed, mij warm naar 't hart dit éêne: misschien red 'k 't kind......

Wij gingen vlug voort in den stillen zomeravond; de zoel klamme warmte had iets drukkends, maar toch haastten wij ons, en we bereikten binnen enkele minuten het hofje met die gelijkvormige, buitenachtige huisjes. Toen we de breede poort doorkwamen, werd het spelen van een troepje jongens en meisjes door ons gestoord; zij scholen nieuwsgierig samen, en toen ze genoeg hadden van de vreemde bezoekster, gingen ze onbezorgd weer voort.

Even links, een hekje door, een grasveldje overgestoken, een plekje heldere klinkers — en de vrouw, mij vlug voorgaande, trad binnen, de

deur even vasthoudend om mij door te laten. Onmiddellijk was 'k toen in de eenvoudige kamer, waar in een hoek 't kleine ledekantje van 't kind stond. Eén oogopslag en 'k wist, dat niets meer baten kon. Dofzwaar rustte 't heele lichaam op 't bed, 't hoofdje wat afgegleden, de mooie oogen half gesloten, dikke, naar koude zweetdruppels over heel haar lief gezichtje en benauwd zware ademtochten, soms afgewisseld of geheel onderbroken door een rochelend geluid, maakten 't mij zeker, dat de geheimzinnige reis hier stond volbracht te worden.

„Wat dunkt u — zou er nog hoop zijn?"

Deze vraag riep mij weder tot de werkelijkheid terug.

Of 'k haar ook wakker zou kunnen maken? — al was 't maar even, och — evenmaar! — „zoo graag zou 'k haar stemmetje nog eens hooren!"

Deze innig bedroefde woorden trilden door heel m'n ziel, en toen ze verder aandrong: „Toe, probeer u 't eens!" toen trad 'k op 't bedje toe, vroeg 'k 'n paar familieleden achteruit te gaan, en vatte 'k de beide koude handen van 't kind. Met m'n blik zocht 'k de oogen te openen, en 't was, of de levenskracht van mijn gezond lichaam de kleine doorstroomde. Koud zweet parelde mij op 't voorhoofd, alles om mij verdween als in een nevel. 'k Zag niets dan de oogen van 't kind; 'n verlangen, 'n willen, 'n zielsmedelijden ging van mij uit door dien enkelen blik.

't Is doodelijk stil; niets hoor 'k als de ademhaling van de kleine, zwaar en moeilijk. Eindelijk, daar trillen de wimpers, zacht, o zoo zacht, en moeizaam tracht ze 't hoofdje op te beuren. Dit is mij genoeg nog dichter buig 'k mij over haar, zonder 'n oogenblik m'n wil af te wenden.

„Truuske!" zeg 'k zacht, „word wakker, lieveling!" En zie, daar openen zich de lieve kijkers, en om 't mondje speelt even 'n blijde lach. Zonder 't kind los te laten met m'n wil, roep ik zoetjes de moeder: „Kom schielijk! ze verstaat u wel!" Maar zij kan bijna niet; snik op snik komt krampachtig uit haar borst. Toch komt ze, heel voorzichtig. Droevig is 't te zien, hoe ze zich inspant om 'n glimlach, den laatste voor haar kind, op haar gelaat te brengen.

„Truuske, lieveling!" — zegt ze — „hoor je me? — Ja?

— Toe, Zoete, lieve engel, — toe, zeg moe eens ge'ndag!"

En de glimlach, met zooveel moeite te voorschijn gebracht, sterft weer weg door 'n korten, heftigen snik. Maar 't zwakke bewustzijn, dat is opgewekt, schijnt klaarder te worden door die welbekende stem, en 'n flauw: „Dag moe!" komt met 'n hemelschen lach over de bleeke lipjes. 't Is slechts even, doch moeders bede is verhoord. — Langzaam vallen de oogjes dicht, en de vrouw dit ziende, zinkt machteloos op de knieën vóor 't bedje neer.

Ik kan er niet toe besluiten, de kleine los te laten, hoewel de doodelijk benauwde ademhaling mij genoeg zegt, en 'k me willoos ga gevoelen tegenover die ontzettende macht van den dood. Maar toch, 't is mij goed, haar te steunen bij die droeve, pijnlijke scheiding tusschen geest en stof.

Ach, waarom niet schielijker afscheid genomen van dit kleine, teêre lichaam? Waarom dat lijden bij 't heengaan van die blanke zieltjes uit het reine, stoffelijke omhulsel? ....

Weg is m'n sterke wil, en traan op traan druppelt op 't lieve kind neer. O, dat gevoel van onmacht: niet kunnen — en toch willen! —

Eindelijk komt de laatste zucht, met brandend verlangen door mij gewacht, en nu besluit 'k haar los te laten, en over te geven aan die onzichtbare wereld, waar haar plaats gereed zal zijn.

Slaap nu, Truuske, in stille rust, wat kan 'k u beter wenschen?

Natuurlijk trachtte ik de moeder te troosten in haar droevig leed, maar die eerste smart is niet te heelen; 't zien van dat lieve, kleine hoopje stof, zoo als 't daar vreedzaam ligt, doet pijnlijker nog 't verlies gevoelen.

'k Verlang nu naar buiten naar lucht, en als 'k in de schemering voortga, en de stille eenzaamheid van den zomeravond me omsluit, zie 'k op naar dat geheimzinnig licht, naar die telkens verdwijnende en flikkerende sterren. Een dringend verlangen, om de ziel van 't kind te zien, komt plotseling in me. Och, kon dat kind, zoo pas heengegaan, nog zoo kort te voren aan 't stof gebonden, maar even den sluier oplichten van 't eeuwig leven. En lief, zonnig Truuske, als je 't „Waarom?" — zoo menigmaal hier gevraagd, zóó kon beantwoorden, 'k zou dan vragen, waarom je jonge leven, die eerste bloei niet verder is mogen komen ...

't Is mij onverwachts, of 'k haar weer ophef uit haar machteloos trachten om op te klimmen, maar nu is haar lichaam licht en doorschijnend, 'k hoor nog even haar zilveren lach — en dan — — opwaarts, steeds opwaarts. — — —

En de naklank? —

Geen gebrekkige tred, — 't ruischt, 't glanst alles rondom en 't is mij, als hoorde 'k 'n duizendstemmig koor, gewiegd door golvende akkoorden. —

„Aanvaard nu de reis, kleine Truus! — Eenmaal zie 'k u weer!"

HOE MODERNE PREDIKANTEN OVER HET GELOOF AAN WONDEREN DENKEN.

De Hoornsche predikanten-vergadering van Maandag was buitengewoon talrijk — er waren 34 domini verschenen – tengevolge van het groote belang der aangekondigde bespreking.

Dr. Ris Lambers beantwoordde nl. de vraag: *Hoe te denken over de wonderen?*

Z. i. waren de modernen vroeger veel te ver gegaan met stoutweg te beweren, dat wonderen onmogelijk zijn, en met overal en altijd die stelling op den voorgrond te plaatsen, wat hen schuldig maakte aan de fout van het a-priorisme.

Thans zijn echter feiten aan het licht gekomen, die doen denken aan verborgen krachten, verborgen geesten, zelfs van intelligente wezens. Men denke aan het licht, dat uitstraalt van hypnose, suggestie, spiritisme en telepathie, of het ondergaan van invloeden op soms verren afstand. Voorbeelden van dien aard werden er door den spreker onderscheidene aangehaald, die, naar hij beweerde, behoorlijk waren nagegaan en waarin de betrokken personen met naam en toenaam werden genoemd.

Daarmee moest z. i. rekening worden gehouden. De orthodoxen met hun wondergeloof mochten niet zoo maar op zij gezet worden. De modernen mochten zoo stout op historisch-kritisch gebied niet meer optreden, aangezien Jezus, om slechts iets te noemen, voorkennis kon bezeten hebben omtrent het leven der vrouw, die hij aan de put bij Samarië ontmoette (Joh. 4), alsook zeer goed na zijn dood als geest aan zijn jongeren kan verschenen zijn, waarvan verschillende opstandings-verhalen getuigenis afleggen.

Voor de geschiedenis waren die feiten eveneens van groot belang, omdat deze thans bv. met den daemon van Socrates niet zoo verlegen zit als vroeger. Zelfs had van die verschijnselen de wijsbegeerte en de godsdienstleer nota te nemen en hare uitspraken daarnaar in te richten.

Verschillende sprekers hadden bezwaren in te brengen. Gij, zoo werd opgemerkt, verwart „wonderbare gebeurtenissen" met wonderen, d.z. verbrekingen van natuurwetten. Tegen de laatste was de strijd der modernen bij hun optreden gericht en zij deden dit niet uit a-priorisme, omdat hunne stelling: „wonderen zijn onmogelijk", niet uit de lucht gegrepen was, maar hun door de ervaring uit juiste waarneming aan de hand was gedaan

Die strijd was fel en moest dat wel zijn, omdat zij optraden in een tijd, toen het godsdienstig geloof van wondergeloof afhankelijk werd gemaakt; en dat, terwijl zij van Jezus geleerd hadden, dat wondergeloof als bijgeloof schadedelijk werkt voor den wasdom van het innerlijk leven. Is er goed waargenomen? Zijn wat gij feiten noemt, werkelijk feiten? Denk bv. om de levens der heiligen van de Bollandisten, zoo sprak een ander. Uwe opmerking geldt de historische kritiek van vroeger, zoo beweerde een derde. Thans toch houdt men de evangeliën vrij wel algemeen voor een verzameling van symbolische voorstellingen omtrent Jezus.

(Zie Stadsnieuws, *Hoornsche Courant*, 23 Oct. '96.)

NIEUW VERSCHENEN WERKEN.

Aksakow, A., Un cas de dématérialisation partielle du corps d'un medium. (221 bladz.) *f* 2,20

Geszman, G. W., Die Lehre von den occultistischen Weltgesetzen. (55 bladz.) *f* 0,65

Wood, H., Ideal suggestion through mental photography. (163 bladz.) *f* 4,25

Davis, A. Jackson, Unsterblichkeit kein Wahn. Aus den „Prinzipiën der Natur". Deutsch. v. Ph. W. Kramer (144 bladz.) *f* 0,65

Christmos-Dircking-Holmfeld, Wunder. Ein Handbuch d. spiritist. Thatsachen u Lehren. Aus d. Dänischen v. E. Brausewetter. (259 bladz.) *f* 2.60

E. C. Kermann. Ein Interview Goethes im Jahre 1896. Authentische Bruchstücke einer spiritistischen Unterhaltung. (72 bladz.) *f* 0,65

Cam. Flammarion. Geestverschijningen door de Wetenschap geconstateerd. U. h. Fransch d. A. R. W. *f* 0,25

Durville, H., Traité expérimental de Magnétisme. 2 dln. (324 en 360 bladz.) *f* 3,30

BERICHT.

In de volgende afleveringen zal een rubriek geopend worden voor polemische bespreking van zielkundige vraagstukken en alle kwestiën, die deze beweging raken, en gelegenheid gegeven worden tot het beantwoorden van ingezonden vragen.

Lezers, die wenschen mochten, dat een exemplaar van dit nummer toegezonden wordt aan eenigen hunner kennissen of vrienden, worden verzocht de adressen dier vrienden aan de administratie van dit blad (Moreelselaan 2) op te geven.

Vele stukken moesten tot de volgende afleveringen verschoven worden. De meest urgente vonden plaatsing.

Wij vestigen de aandacht op de advertentie van de Vereeniging De Heraut der Spiritische Openbaring. Een dier bedoelde vlugschriften gaat als bijvoegsel bij dit nummer.

CORRESPONDENTIE.

Alle ingezonden stukken, welke door de Commissie van Redactie voor plaatsing in dit Tijdschrift niet geschikt geacht worden, zullen tot 6 weken na de vermelding daarvan in deze rubriek, ter beschikking van de inzenders blijven.

Mevr. G. te R. Beste dank voor de toegezonden artikelen, wij houden ons zeer aanbevolen.

Mr. H. van S. te 's Gr. Met bescheidenheid zullen wij een keuze doen uit de toegezonden intieme séances.

H. te A. Uw artikel zal spoedig als feuilleton geplaatst worden

v. Pr. W. te 's Gr. Dank voor al het gezondene. Tijd ontbrak tot heden alles na te lezen. Later meer.

B. te 's Gr. Met groote belangstelling zien wij uw beloofd artikel te gemoet.

H. de V. v. Str. te 's Gr. Uw artikel is van historische en genealogische waarde, doch past niet in het kader van het „Toekomstig Leven".

Wegens den beperkten tijd, waarover Redactie en Administatie kunnen beschikken, is het hun onmogelijk alle brieven te beantwoorden. Zij vertrouwen dat velen dit zullen begrijpen, en er daarom vrede mede hebben, dat zij tot stelregel aangenomen hebben, de brieven hun toegezonden, zooveel mogelijk, onder het hoofd Correspondentie te beantwoorden.

ADVERTENTIËN.

Stoomdrukkerij — P. DEN BOER — Utrecht.